

ARCHEOLOGICKÝ ÚSTAV AKADEMIE VĚD ČESKÉ REPUBLIKY V BRNĚ

PŘEHLED VÝZKUMŮ

59-2

BRNO 2018

PŘEHLED VÝZKUMŮ

Recenzovaný časopis
Peer-reviewed journal

Ročník 59
Volume 59

Číslo 2
Issue 2

Předseda redakční rady
Head of editorial board

Pavel Kouřil

Redakční rada
Editorial board

Herwig Friesinger, Václav Furmánek, Janusz K. Kozłowski,
Alexander Ruttikay, Jiří A. Svoboda, Jaroslav Tejral, Ladislav Veliačik

Odpovědný redaktor
Editor in chief

Rudolf Procházka, Petr Škrdla

Výkonná redakce
Assistant Editors

Hedvika Břínková, Zdenka Kosarová, Šárka Krupičková, Olga Lečbychová,
Zuzana Loskotová, Ladislav Nejman, Zdeňka Pavková, Rudolf Procházka,
Stanislav Stuchlík, Lubomír Šebela, Šimon Ungerman

Technická redakce, sazba
Executive Editors, Typography

Azu design, s. r. o.

Software
Software

Adobe InDesign CC

Fotografie na obálce

Uherské Hradiště, Mariánské náměstí. Falzum arabské mince z druhé poloviny 8. století (obr. 81, str. 277).

Cover Photography

Uherské Hradiště, Mariánské náměstí (Square). Falsum of the Arabic coin from the 2nd half of the 8th century (Fig. 81, Pg. 277).

Adresa redakce
Address

Archeologický ústav AV ČR, Brno, v. v. i.
Čechyňská 363/19
602 00 Brno
IČ: 68081758
E-mail: pv@arub.cz
Internet: <http://www.arub.cz/prehled-vyzkumu.html>

Tisk
Print

Azu design, s. r. o.
Bayerova 805/40
602 00 Brno

ISSN 1211-7250 (Print)
ISSN 2571-0605 (Online)
MK ČR E 18648
Vychází dvakrát ročně
Vydáno v Brně roku 2018
Náklad 400 ks

Časopis je uveden na Seznamu neimpaktovaných recenzovaných periodik vydávaných v ČR.
Časopis je uveden v citační databázi SCOPUS a na seznamu vědeckých časopisů ERIH PLUS.
Copyright ©2018 Archeologický ústav AV ČR, Brno, v. v. i., and the authors.

zásobní jáma – obilné silo – (ZM ČR 1:10 000, list 24-24-03, 235:357) náležející dle nepočtené keramiky střední době hradištní, která ve svém ústí obsahovala větší množství zvířecích kostí, mj. i torzo zvířecího skeletu v anatomickém uspořádání. Zjištěný raně středověký objekt lze ztotožnit s již dříve známou lokalitou uváděnou v literatuře jako „záhumenky u mlékárny“ (blíže viz Fojtík 2009, 58–59, lokalita č. 4 v mapě na str. 68), odkud jsou ve sbírkách olomouckého muzea deponovány také zlomky slovanské keramiky zachráněné Karlem Dobešem počátkem 20. století. V případě této slovanské osady se nabízí její přímá souvislost s nedalekým velkomoravským pohřebišťem zachyceným v roce 1973 stavbou rychlostní komunikace vedoucí od Prostějova k Olomouci a protínající olšanskou polohu s pomístním označením Lánce (blíže např. Fojtík, Šmíd 2008, 25–27, tab. 4).

Pavel Fojtík

Literatura

Fojtík, P. 2009: Pravěké a raně historické osídlení katastru obce Olšany u Prostějova, okr. Prostějov. *Střední Morava* 29, 54–69.

Fojtík, P., Šmíd, M. 2008: *Slovanské hroby a pohřebišť na Prostějovsku*. Pravěk, Supplementum 18. Brno: Ústav archeologické památkové péče Brno, v. v. i.

Resumé

Olšany u Prostějova (Bez. Prostějov), „Za humny“. Mittlere Burgwallzeit. Siedlung. Rettungsgrabung.

ORLOVICE (K. Ú. ORLOVICE, OKR. VYŠKOV)

„Stráně/Orlov“, parc. č. 3154/1. Středověk. Vápenice, cihelna. Povrchový průzkum.

Během povrchové prospekce na konci roku 2017 zjištěny jihozápadně od rozvalin hradu Orlovice pozůstatky hliníků po exploataci hlín s relikty několika polních pecí. V terénu se daly rozpoznat dva exploatačně-výrobní okrsky (I – WGS-84: 49.2362678N, 17.0880761E; II – WGS-84: 49.2366881N, 17.0886875E), které nemusí být vzhledem k stratigrafickým vztahům zaniklých úvozových cest současné. Vzdálenější okrsek (I) skrývá v jedné rozsáhlejší prohlubni minimálně tři pyrotechnologická zařízení, o nichž se lze domnívat, že měla plenty s tahovými kanály. V jednom případě je v místě předpokládaného kanálu dokonce patrná i substrukce kamenného zdiva. K hradu blíže položený okrsek (II), patrně mladší, může skrý-

vat rozměrné pyrotechnologické zařízení kanálového nebo milířového typu. Vzhledem k plošnému i hloubkovému rozsahu návazného terasového hliníku, včetně náznaku základů stavby pravoúhlého tvaru, lze soudit, že tu mohlo původně ležet stavební zázemí postupně budovaného hradu. Ačkoliv dosud nebyly tyto terénní příznaky archeologicky ověřeny, lze podle skladby výrobního odpadu soudit na areál zabývající se výrobou stavební keramiky a páleného vápna.

Petr Kos

Resumé

Orlovice (Bez. Vyškov), „Stráně/Orlov“. Spätmittelalter. Kalkofen, Ziegelofen. Geländebegehung.

OSTROVAČICE (OKR. BRNO-VENKOV)

Náměstí Viléma Mrštíka. Raný a vrcholný středověk. Pohřebišť, sídliště – vesnice. Záchranný výzkum.

Archeologický ústav Moravského zemského muzea realizoval v roce 2017 dohled a výzkum na stavbě „Rekonstrukce chodníků, veřejná stání, veřejná osvětlení, navazující na stavbu II/602 Ostrovačice – průtah II. stavba“. Ve střední části náměstí Viléma Mrštíka před domem č. p. 7 byla zjištěna jedna hrobová jáma (H 800) obsahující kostru mladé ženy a fragmenty kostí asi ročního dítěte. Jáma byla narušena středověkými zásahy. Hrobovou výbavu tvořily dvě bronzové esovitě záušnice, fragment železného předmětu, zlomek kostěného nástroje a fragment keramické nádoby. V témže úseku byly zjištěny také čtyři objekty datované do období vrcholného středověku. Zajímavé byly především pozůstatky středověkého sklepení (lochu) a silně propálená vrstva s množstvím kamenů a mazanice, která zřejmě představovala relikv otopeného zařízení. Z objektů bylo získáno značné množství materiálu, zejména keramiky, mazanice, zvířecích kostí, ale také strusky a opracovaných kamenů.

V rámci další dozorované akce „E.ON – Ostrovačice – Viléma Mrštíka, obnova NNN“, která proběhla v měsících červnu až říjnu, byl kromě polykulturního osídlení (sídliště – kultury s lineární keramikou, z doby bronzové a vrcholného středověku) zjištěn i hřbitov z období vrcholného středověku. Celkem bylo prozkoumáno jedenáct hrobových jam, které byly situovány v prostoru před domem č. p. 7 na náměstí Viléma Mrštíka. Hrob 800 porušoval objekt z doby bronzové. V hrobové jámě byly v neanatomické poloze uloženy lidské ostatky nejméně pěti jedinců (dva dospělí, tři juvenilní). Jáma se nacházela v hloubce 0,4 m. U hrobu 801 se jednalo o pozůstatky nejméně šesti a u hrobu 802 tří jedinců. V případě jam 803–808 se jednalo

o hroby s jedním dospělým jedincem, které byly narušeny recentním výkopem. V hrobové jámě 809 se nacházely ostatky tří jedinců v neanatomické poloze. Jáma 810 obsahovala pouze dolní lidské končetiny.

V rámci vrcholně středověkého sídliště byly zjištěny tři objekty, které se nacházely v západní části náměstí Viléma Mrštíka, asi 200 m od pohřebiště. V prvním případě se jednalo o objekt 500, který byl situován před domem č. p. 15. Objekt byl zkoumán pouze v řezu, dochovaná max. délka činila 0,9 m a mocnost 0,4 m. Jáma byla datována na základě zlomků keramiky a kachlů. Mezi další nálezy patřily zlomky kostí a intruzivní nález kamenné štípané industrie. Další jáma (objekt 501) byla situována před domem č. p. 16. Objekt byl opět zkoumán pouze v řezu s dochovanou délkou 0,82 m a mocností 0,5 m; byl zde získán malý soubor keramiky a zvířecích kostí. Posledním zjištěným objektem datovaným do vrcholného středověku byla jáma 505. Jednalo se o část sklepa před domem č. p. 39, který současně narušoval objekt 504 (datovaný do doby bronzové). Sklep mohl být zkoumán opět pouze v řezu, jednalo se o jeho konečnou část, která vybíhala před základy domu.

Zdeněk Hájek, Zdeněk Tvrď

Resumé

Ostrovačice (Brno-venkov District), náměstí Viléma Mrštíka (Square). Early and High (Late) Middle Ages. Cemetery, village. Rescue excavation.

PODIVÍN (OKR. BŘECLAV)

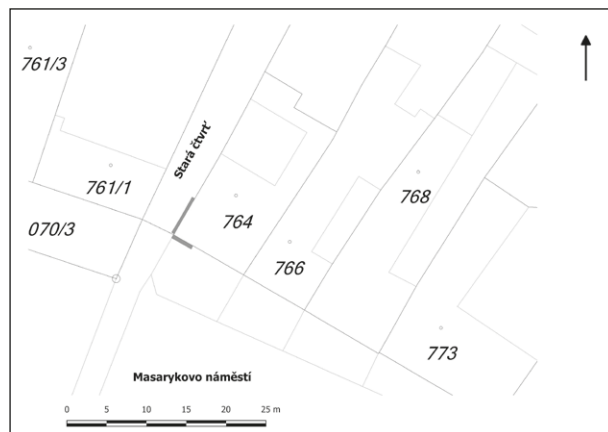
Masarykovo náměstí, č. p. 126/13, parc. č. 764. Středověk, novověk. Sídliště. Záchraný výzkum. Uložení nálezů: Městské muzeum a galerie Břeclav, p. o., př. č. 15/17, inv. č. A-17129–18289.

Během hloubení výkopu při uličních stěnách domu č. p. 126 majitel nemovitosti Ing. Karel Gála našel keramické střepy a tento nález ohlásil V rozmezí 17. 5. až 30. 6. a 4. 9. 2017 proběhl záchraný výzkum. Plocha výzkumu byla rozdělena na tři sondy (obr. 73), ve kterých byla dokumentována stratigrafie vrstev od novověku po mladohradištní období. Výzkum nebyl dokopán na rostlý terén z důvodů značné hloubky úzkého výkopu (šířka 40–50 cm, od povrchu až 2 m) a možného narušení základů domu. K zajímavým objevům patřil kamenný základ domu, který zde stál před dnešní budovou a byl v 60. letech 20. století zbourán. Pod ním už se nacházely středověké vrstvy. Kromě základu se zde v sondě 1 nacházela šterkem zpevněná cesta.

Libor Kalčík

Resumé

Podivín (Bez. Břeclav), Masarykovo náměstí (Platz), Haus Nr. 126/13, Parz. Nr. 764. Mittelalter, Neuzeit. Siedlung. Rettungsgrabung.

Obr. 73. Podivín (okr. Břeclav), č. p. 126. Lokalizace místa výzkumu.

Abb. 73. Podivín (Bez. Břeclav), Nr. 126. Lokalisierung der Grabungstelle.

PODIVÍN (OKR. BŘECLAV)

„Rybáře“, Rosenberská ulice. Vrcholný středověk. Sídliště. Záchraný výzkum. Uložení nálezů: Regionální muzeum v Mikulově, př. č. 71/2016.

Lokalizace: X=-585314.49, Y=-1203725.40 (S-JTSK).

V souvislosti se stavbou rodinného domu na parcele 1257/53 byla 23. 6. 2017 na skrývané ploše narušena a dále prozkoumána část menšího zahloubeného objektu. Objekt obsahoval značné množství mazanice, ojediněle i keramiku s výzdobou rádečkem charakteristickou pro 1. polovinu 13. století. Nálezy mazanice i keramiky bylo možné volně evidovat v průběhu skrývky ornice v odkryté ploše celé stavby.

„Rybáře“, Rosenberská ulice. Mladohradištní období. Sídliště. Záchraný výzkum. Uložení nálezů: Regionální muzeum v Mikulově, př. č. 71/2016.

Lokalizace: X=-585339 Y=-1203735 (S-JTSK).

Další archeologický nález byl učiněn v souvislosti se stavbou rodinného domu na sousední parcele 1257/48 dne 27. 11. 2017. Po výkopu základových pasů zde byla zdokumentována do oranžova propálená vrstva patrně související s přítomností pece. Při začí-